

การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

DEVELOPMENT OF 21st CENTURY LEARNING OF STUDENTS IN NONG CHUMSAENG SCHOOL BY APPLYING PARTICIPATORY RESEARCH APPROACH

กัญจน์ณิชา อิมสมบัติ¹, อภิชาติ เลนนันท์²

Kannicha Imsombat¹, Apichat Lenanant²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี^{1,2}

Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University^{1,2}

sunisa2317.bio@gmail.com¹, apichatlenna@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และ 2) ศึกษาผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยมีประชากร คือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 6 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 134 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบบทดสอบการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การประชุมสนทนากลุ่มระหว่างครูวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย คือ ร้อยละ ร้อยละ ความก้าวหน้า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน มีการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และ 2) ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกระดับชั้นเมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test (t-dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศตวรรษที่ 21, วิจัยแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose were to study: 1) development of 21st century learning of students in by applying participatory research approach, and 2) the results of 21st century learning development of students . The research population consisted of 6 teachers in science learning area and 134 students in high school education 1-6 (Grade 7-12). The research tools were a handbook on development of 21st century, a test paper on the research for development of 21st century ,and focus group discussion of teachers. The data were analyzed by using percentage, progress percentage, mean, standard deviation. The research results were as follows: 1) For the development of 21st century learning of students, information, media, and technology skills, life and career skills were developed, and the learning and innovation skills, and 2) When the difference was tested by using t-test (t-dependent), were different with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Development, 21st century, participatory research

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจและเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาประเทศในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเตรียมคนให้มีศักยภาพเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังที่ ชมพู โกดิรัมย์ (2551: 61) กล่าวว่า คนเป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยชี้ขาดในยุคการแข่งขัน ดังนั้นการพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพเพื่อยกระดับประเทศให้อยู่ในระดับสากลจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งการเตรียมความพร้อมเด็กในวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนา รวมทั้งการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาคน ต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งภาคีเครือข่ายเพื่อทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงทักษะสำคัญแห่ง ศตวรรษที่ 21 ว่าผู้เรียนควรได้เรียนรู้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้พื้นฐานด้านความเป็นพลเมือง ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพอนามัย ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงได้รับการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่จำเป็น ประกอบด้วย ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้นั้นก็คือ “ครู” เพราะครูผู้ที่รับหน้าที่หลักในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ปลูกฝังทั้งวิชาความรู้และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน ดังเช่น พิมพันธุ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2555: 77) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มีความ เป็นมืออาชีพ มีความสามารถและศักยภาพสูง มีความสามารถในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทาง การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปเป้าหมายของการศึกษา สอดคล้องกับ วิจารย์พานิช (2555: 3-15) ที่ได้กล่าวโดยสรุปถึงความท้าทายต่อการจัดการเรียนรู้ของครูใน ศตวรรษที่ 21 ว่าครูยุคใหม่ควรมีวิธีคิดหรือกระบวนการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ นักเรียนเรียนรู้แบบให้รู้จริง (Mastery Learning) และเน้นลงมือปฏิบัติ (Action Learning) เตรียมผู้เรียนไปเป็นคนที่ทำงานที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) และทักษะที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียนเพื่อให้เขาเป็นบุคคลที่มีทักษะ การปฏิบัติงานและทักษะความสำเร็จส่วนบุคคล นั่นคือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skills) ของคนศตวรรษที่ 21

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้นต้องเกิดจากการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีแบบแผน ที่ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนถึงการเลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนที่มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จะเห็นแนวทางและหาวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิต สร้างพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบวิธีการเรียนรู้ที่ประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และการที่จะทำให้ครูจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูให้มีความสามารถดังกล่าว ดังที่ พินสุดา สิริธรรักษ์ (2557: 8-10) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการยกระดับและพัฒนาครูของต่างประเทศในด้าน การพัฒนาครูสรุปได้ว่า ครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และผู้เรียน ทักษะการออกแบบ การเรียนรู้แบบ Active Learning ฯลฯ และหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครู ได้แก่ หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ รวมถึงสถาบันที่ผลิตและพัฒนาครูที่ต้องทำหน้าที่สำคัญในการผลิตและเตรียมครูให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาประเทศในการเตรียมเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ที่สามารถแข่งขันและดำรงชีวิตอยู่ในโลกของตนได้ในอนาคต

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research: PR) เป็นงานวิจัยที่บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัย อันประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผลและสรุปรายงานการวิจัย โดยอาจจะไม่ได้ทำเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานขององค์กรหรือหน่วยงาน เป็นด้านหลักการวิจัยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่จะต้องใช้ทรัพยากรของสังคมในการศึกษา จึงเป็นสมบัติของสังคม และเป็นการกระทำที่มุ่งหมายจะให้ประโยชน์หรือเป็นการรับใช้สังคม ด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงควรคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุด และการวิจัยที่จะให้ผลประโยชน์สูงสุดนั้นย่อมเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research for

Development) หรือการวิจัยพัฒนา (Research and Development) โดยที่การพัฒนาและการเป็นหุ้นส่วนจะต้องเดินทางร่วมกัน ดังนั้นทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนอย่างมีเสรีและเป็นประชาธิปไตย โดยจุดที่แตกต่างกันของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมก็คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นการวิจัยที่เน้นในมิติของการเก็บข้อมูล แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์หาวิธีการแก้ไขปัญหาลงไปพร้อมๆ กัน หรือกล่าวได้ว่ามีการแสวงหาแนวความคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและทรัพยากรที่ผู้ถูกวิจัยมีอยู่เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา (ชัชวาลย์ ทัดศิริวัช, 2551: 1-2)

จากกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจะเห็นว่าเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนที่มีคุณภาพ ดังนั้นครูจึงมีบทบาทในการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของศิษย์ไปอย่างสิ้นเชิงและบทบาทของครูอาจารย์ก็ต้องเปลี่ยนไป ครูที่รักศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ แต่ยังมีวิธีการสอนแบบเดิมๆ จะไม่ใช่ครูที่ทำประโยชน์ต่อศิษย์อย่างแท้จริง กล่าวคือ ครูที่มีใจแก่ศิษย์ยังไม่พอ ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนจุดสนใจหรือจุดเน้นจากการสอน ไปเป็นเน้นที่การเรียนรู้ ต้องเรียนรู้จากการปรับปรุงการเรียนรู้ที่ตนจัดให้แก่ศิษย์ด้วย ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากครูสอนไปเป็นครูฝึกหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (สุทัศน์ สังคพันธ์, 2557: 17)

จากผลคะแนน O-NET ในปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์ระดับจังหวัดได้ 32.61 ส่วนระดับสพฐ. ได้ 31.77 โดยพบว่า เป็นคะแนนสูงกว่าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิชาหลักที่สำคัญต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศ แต่กลับพบว่ายังคงเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนซึ่งควรที่พัฒนาเพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้นกว่านี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรครูในโรงเรียนจึงได้มีความสนใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่สำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีการตื่นตัวและเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก นั่นคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ตลอดจนเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและประเทศชาติในการพัฒนาการปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากร พัฒนาทีมงาน และวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร ร่วมกันศึกษา พัฒนาและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ทั้งบุคลากรทุกระดับที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยใช้ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนในการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการศึกษาต่อไป

บททวนวรรณกรรม

การทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยแยกตามหัวข้อดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีสาระสำคัญสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3)พ.ศ. 2553 โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills,2011)ได้ให้ ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่สำคัญที่ นักเรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555: 18-19) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต เพื่อเผชิญกับ

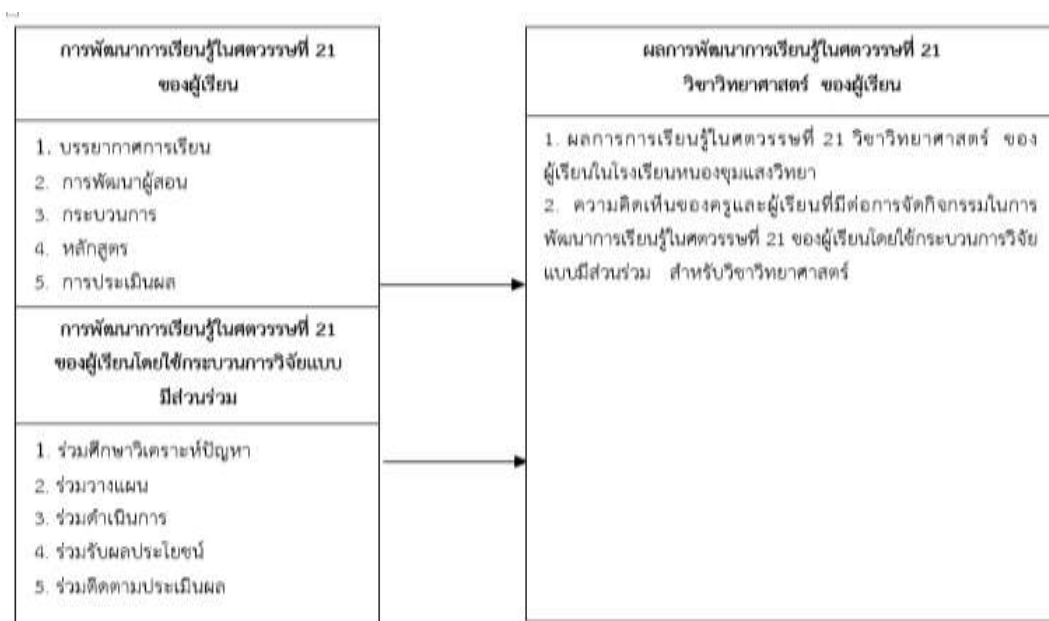
การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557: 15) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะ ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 จากความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถ และทักษะที่สำคัญที่บุคคลที่ต้องมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคน จะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต ดังนั้น ความสำคัญของครูแห่งศตวรรษที่ 21 ครูนับเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 เมื่อครูอยากให้นักเรียนมีความรู้ความชำนาญในด้านทักษะใด ตัวครูเองนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องรู้และเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดสิ่งนั้นได้ แต่เนื่องด้วยปัจจุบันยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวครูพอสมควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคมด้วย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2556: 26)

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – based Learning)

แนวคิดของนักการศึกษาในช่วงแรกของศตวรรษที่ 20 John Dewey นักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้ต้นคิดวิธีสอนแบบแก้ปัญหา และเป็นผู้เสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเอง แนวคิดของ John Dewey ได้นำไปสู่แนวคิดในการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ใน ปัจจุบัน แนวคิดของ PBL (Problem - based Learning) ก็มีรากฐานแนวความคิดจาก Dewey โดยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานพัฒนาขึ้นครั้งแรก โดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัย McMaster ประเทศแคนาดา โดยนำมาใช้ใน กระบวนการติวให้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด วิธีดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นรูปแบบที่ทำให้มหาวิทยาลัยใน สหรัฐอเมริกา นำไปใช้เป็นแบบอย่างบ้าง โดยเริ่มจากปลาย ค.ศ. 1960 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve ได้นำมาใช้เป็นแห่งแรก และได้จัดตั้งเป็นห้องทดลองพหุวิทยาการเพื่อเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับ รูปแบบการสอนใหม่ ๆ รูปแบบการสอนที่มหาวิทยาลัย Case Western Reserve พัฒนามาขึ้นมานั้น ได้ กลายมาเห็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ทั้งในระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตวิทยาลัย ในช่วงปลายศตวรรษที่ 60 มหาวิทยาลัย McMaster ได้พัฒนาหลักสูตรแพทย์ ที่ใช้ Problem - based Learning ในการสอนเป็นครั้งแรก ทำให้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันทั่วโลก ในประเทศไทย การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับหลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิตนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2499 ที่เริ่มมีการประชุมแพทยศาสตรศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 1 และได้ดำเนินการต่อมาทุก 7- 8 ปี เพื่อร่วมกันคิดและร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา แพทยศาสตร์ของประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการปรับปรุง หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตของทุกโรงเรียนแพทย์เป็นอย่างมาก (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2551: 14-15)

กรอบแนวคิด

การศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวคิดการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

- 1.1 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา จำนวน 6 คน
- 1.2 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ทั้งหมดจำนวน 310 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ทั้งหมดจำนวน 130 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

2.1.1 การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาผู้สอน กระบวนการ หลักสูตร และการประเมินผล

2.1.2 การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ร่วมศึกษา วิเคราะห์ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.2.1 ผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา

2.2.2 ความคิดเห็นของครูและผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมสำหรับวิชาวิทยาศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R & D) ในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิด โดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน คือ 1) บรรยากาศการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้สอน 3) กระบวนการ 4) หลักสูตร และ 5) การประเมินผล และสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 2 การพัฒนาและหาคุณภาพของคู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การพัฒนาและหาคุณภาพของคู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เพื่อใช้ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการจัดทำคู่มือการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วม

2. นำคู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Content Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

ขั้นที่ 2.2 การพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

1.1 แบบทดสอบเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ใช้สำหรับครูเครือข่าย จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

1.2 แบบทดสอบชีววิทยาศาสตร์ของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

1.3 แบบประเมินผลการเรียนรู้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2. นำแบบทดสอบเรื่องชีววิทยาศาสตร์ของผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 6 ของผู้เรียนที่ประเมินโดยครูและผู้เรียน ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

3. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ของผู้เรียนที่ประเมินโดยครูและผู้เรียน และแบบประเมินพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Content Validity) จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาหาค่าความสอดคล้อง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องค่า IOC ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 3 การใช้เครื่องมือ โดยใช้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และเครื่องมือในการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้พัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม คู่มือการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลอง (Try Out) ใช้กับครูจำนวน 3 คน ของโรงเรียนท่ายาววิทยา เพื่อใช้ใน

การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน จำนวน 30 คน ของโรงเรียนท่าช้างวิทยา ผลการทดลองใช้ได้นำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบของผู้เรียน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาคเท่ากับ 0.938

2. ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอีกครั้งหนึ่งแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นที่ 4

ขั้นที่ 4 การประเมินการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน การใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และคู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนการดำเนินการใช้หลักการมีส่วนร่วมของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา จำนวน 6 คน เริ่มจากเปิดโอกาสให้ครูเครือข่ายได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ คือ สำรวจปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เชิญครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อระดมกำลังความคิด แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา พัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1.2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดมความคิดถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่ตนเองดูแล แล้วร่วมกันตัดสินใจว่าสมควรที่จะพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน

1.3 สร้างนวัตกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน เพื่อสรุป ร่วมกันในข้อ 2

1.4 ร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้นวัตกรรมที่สร้างในข้อ 3

1.5 รายงานผลการใช้นวัตกรรมและผลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเพิ่มศักยภาพหรือความสามารถของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาด้วยการให้ความรู้เรื่องการวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ด้วยการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อสงสัยและข้อความรู้ต่าง ๆ ด้วยการจัดอบรมเสริมความรู้และพัฒนาทักษะการวิจัย แจกคู่มือการพัฒนาการวิจัย พัฒนาการเรียนรู้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดำเนินการดูแลขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นและเกิดความเชื่อมั่นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สำรวจความต้องการจำเป็น ซึ่งร่วมทำทั้งโรงเรียน โดยแจกแบบสอบถามแก่คณะครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน และทราบถึงสาเหตุของความต้องการจำเป็น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน การศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนหนองชุมแสงพบว่า ความต้องการจำเป็นของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ควรมีการพัฒนาแก้ไขเป็นลำดับแรก คือ ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

2.2 สำรวจความต้องการของครูว่าต้องการเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องใด โดยการเชิญคณะครูของโรงเรียนเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นและลงความเห็นร่วมกันว่าต้องการเรียนรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยการทำควบคู่กันไปกับการเรียนปกติของผู้เรียน

2.3 จัดลำดับความต้องการของคณะครู แล้วดำเนินการ เช่น จัดอบรมการทำนวัตกรรม จัดทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย กลับไปศึกษาเพิ่มเติม แจกเอกสาร

24 จัดประชุมครูนักวิจัยในโรงเรียนสร้างความมั่นใจ ความเข้าใจ เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

3. ดำเนินงานร่วมกันพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาอย่างหลากหลาย ตลอดจนครูสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 แบ่งคณะครูร่วมกันในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน

3.2 คณะครูในแต่ละด้านนำเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม โครงการที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในวิทยาศาสตร์ และพัฒนาตัวชี้วัดได้บ้าง

3.3 คณะครูดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนเข้าไปในวิชาที่สอนในหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.4 เมื่อนำคู่มือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในวิทยาศาสตร์ มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างครู และผู้เรียนของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา และสังเกตผลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความร่วมมือของคณะครู และคุณภาพการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปโดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนก่อนและหลังการพัฒนาของผู้เรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยหาค่าสถิติทดสอบที (t-test)

4.4 การหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม-หลังทำกิจกรรม

4.5 สถิติภาคบรรยายใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การสังเคราะห์ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่า กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิธีการใช้หลักการมีส่วนร่วมของครู เริ่มจากการให้ครูได้ร่วมสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละชั้นเรียนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ผลสรุปว่า ต้องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิทยาศาสตร์ของ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ทักษะการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	4.30	0.10	มาก	3
2. ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	4.36	0.08	มาก	1
3. ทักษะชีวิตและการทำงาน	4.33	0.37	มาก	2
รวม	4.33	0.15	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะสารสนเทศสื่อและ

เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ($\bar{X} = 4.33$) และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.30$) เป็นลำดับสุดท้าย

2. ผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

2.1 ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของคะแนน ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ก่อนและหลังการสอนโดยใช้การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์	จำนวน ข้อ	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1						
ก่อนการทดลอง	20	30	9.20	1.74	-20.724 **	0.000
หลังการทดลอง	20	30	17.53	1.54		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2						
ก่อนการทดลอง	20	25	9.08	1.82	-17.282 **	0.000
หลังการทดลอง	20	25	18.00	1.47		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3						
ก่อนการทดลอง	20	25	9.16	1.86	-16.639 **	0.000
หลังการทดลอง	20	25	18.00	1.47		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4						
ก่อนการทดลอง	20	20	9.10	1.91	-16.155 **	0.000
หลังการทดลอง	20	20	17.80	1.39		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5						
ก่อนการทดลอง	20	20	9.15	1.89	-12.315 **	0.000
หลังการทดลอง	20	20	17.55	1.53		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6						
ก่อนการทดลอง	20	20	8.70	1.83	-12.315 **	0.000
หลังการทดลอง	20	20	18.30	1.55		

จากตารางที่ 2 ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ภาพรวมพบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่าหลังการทดลอง เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test (t-dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกระดับชั้น

2.2 ผลความคิดเห็นของครูและผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์

2.2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้นักเรียนสรุป และจัดองค์ความรู้นำไปสู่การนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย รองลงมาคือ การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับนักเรียน และการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ฝึกกำหนดปัญหา และฝึกทำความเข้าใจกับปัญหา

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนสนใจ วิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น และการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม พบว่า กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วิธีการใช้หลักการมีส่วนร่วมของครู เริ่มจากการให้ครูได้ร่วมสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละชั้นเรียน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในโรงเรียนหนองชุมแสง ได้ผลสรุปต้องการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ ของผู้เรียน ในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของชวลัย สิงห์ธีร (2551 : 118-120) ได้ศึกษา การปรับตัวเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า สภาพการปรับตัวเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการเรียนรู้ ด้านบุคคล ด้านองค์การ ด้านการจัดการความรู้ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบสภาพการปรับตัวเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา การปรับตัวในภาพรวมด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การปรับตัวด้านองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ อาจเนื่องมาจากความศรัทธาในวิชาชีพและความคาดหวังของผู้ปกครอง นักเรียน รวมถึงการต้องการยอมรับ รู้จักหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมให้ครูรู้จักรับผิดชอบในสิ่งที่ ประพฤติปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต อาจ เนื่องจากครูมีภาระที่นอกเหนือจากงานสอนที่มาก ทำให้ขาดการวางแผนและการสร้างสรรค์ ผลงานหรือการส่งเสริมการปฏิบัติงาน การวัดผลและประเมินผลของผู้เรียนเท่าที่ควร

2. ผลการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

2.1 ผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา ทุกระดับชั้นเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริ ชมชื่น (2560) ศึกษากลยุทธ์การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 41 พบว่า สภาพปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีดังนี้ สภาพการดำเนินการใน 3 ลำดับแรก คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการในด้าน 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องมี 2 ปัจจัยคือ 1) ปัจจัยภายในด้านระบบการบริหาร ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 5 ประเด็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ 21 ตัวชี้วัด และ 35 มาตรการ ผลการประเมินกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ความคิดเห็นของครูและผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์

2.2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้นักเรียนสรุป และจัดองค์ความรู้นำไปสู่การนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย รองลงมาคือ การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็น การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับนักเรียน และการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ฝึกกำหนดปัญหา และฝึกทำความเข้าใจกับปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงดาว ถิ่นหารวงษ์ (2558) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในรายวิชา วรรณคดีสำหรับเด็ก พบว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning: PL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นประสบการณ์ (Experience) ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) และขั้นการทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application) บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปราย ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวรรณคดีสำหรับเด็ก ซึ่งการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติวางแผนการทำ กิจกรรม กลุ่ม แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและรายงานผลการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ เดิมกับความรู้ใหม่ มีส่วนร่วมในการอภิปรายประเด็นปัญหาหลังจากการศึกษาเนื้อหาในชั้น เรียน ได้เรียนรู้กระบวนการท างานกลุ่มผ่านการแต่งตั้งงาน และการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือในชั้นที่แต่ง ขึ้น และร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะหลังจากการจัดกิจกรรมร่วมกัน ซึ่ง กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

2.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกันกับเพื่อน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนสนใจวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น และการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในการเรียนรู้วิชา วิทยาศาสตร์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินกรรณ์ แก้วรักษา (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหาร งบประมาณ และด้านบริหารบุคคล โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพและปัญหาการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพงศ์ ศิริสุขเจริญพร (2556 : 24) ได้ศึกษาการพัฒนา นโยบายความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศภายใต้ มาตรฐาน ISO/IEC 27001 : 2005 และการบริหารความเสี่ยง กรณีศึกษาฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศสถาบันการศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพึงพอใจต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานอุตสาหกรรมอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นโรงเรียนสามารถนำหลักการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการบูรณาการ ในการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าและมีประโยชน์กับการเรียนของนักเรียนได้

2. คู่มือการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมสามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับเป็นแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำก่อนนำไปใช้ก่อน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการวิจัยเชิงประเมินทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21
2. ควรศึกษาพัฒนาการรูปแบบการประเมินการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ชมพู โกติรัมย์. (2551). จิตสำนึกทางสังคม ปัจจัยหลักการพัฒนาประเทศ. *วารสารสังคมพัฒนา*. 36(1): 61-64.
- ชวลัย สิงห์ธีร. (2551). การปรับตัวเข้าสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- ชัชวาลย์ ทัดศิวิ. (2551). ความไว้วางใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. *รัฐสภาสาร*. 56(11): 7-80.
- ชินกรณ์ แก้วรักษา. (2554). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพสนธิ์ เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*.
- พรพงศ์ ศิริสุขเจริญพร. (2561). การพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในงานอุตสาหกรรม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 11(26): 25-30.
- พินสุดา สิริธรรังศรี. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 29(91): 351-366.
- พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ 4 ขั้นตอนของ สเตรนเบิร์กและแนวคิด อีวริสติกส์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการให้เหตุผลและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 14(1): 75-93.
- วารี ชมชื่น. (2560). กลยุทธ์การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 41. *ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุทัศน์ สังคพันธ์. (2557). *อาณาจักรอาเซียน*. กรุงเทพฯ: เพชรประกาย.
- แสงดาว ถิ่นทรวงษ์. (2558). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในรายวิชา วรรณคดีสำหรับเด็ก. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*. 17(1): 1-11.

Translated Thai References

- Chomchen, V. (2017). *Action strategy for improving 21st century learning skills of secondary school students. Under the Jurisdiction of the Office of Education Region 41*. Doctor of Philosophy Strategic Management and Development Kamphaengphet Rajabhat University. (in Thai)
- Gotirum, C. (2008). Social consciousness. Factor of country development. *Journal of Social Development*. 36 (1): 61-64. (in Thai)
- Keawrukso, C. (2011). *The use of information technology. To administer secondary school Under the Office of Kalasin Educational Service Area 2*. Thesis Master of Education Program in Educational Administration Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai)
- Others, Dachakup, P. (2012). The Development of Instructional Process Using Four Stroke Patterns and Heuristic Concepts to Enhance Mathematical Reasoning and Problem Solving Skills of Sixth Grade Students. *Journal of Education, Naresuan University*. 14(1): 75-93. (in Thai)
- Phanit, V. (2012) *The Way to Build Learning for Disciples in the 21st Century*. Bangkok: Fresh Foundation Sri-Saritwong. (in Thai)
- Singtee, C. (2008). *Adaptation to Learning Organization of Educational Institutes under the Office of Ubon Ratchathani Educational Service Area, Region 5*. Master Thesis Faculty of Management Studies Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai)
- Sirisukcharoenpom, P. (2560). Web-based instructional development. Computer Science in Industrial Technology. *Journal of Thonburi University*. 11(26): 25-30. (in Thai)
- Siritangsrri, P. (2015). Basic school management model. *Journal of the Internet*. 29(91): 351-366. (in Thai)
- Sungkapun, S. (2012). *The Kingdom of ASEAN*. Bangkok: Phetpragai. (in Thai)
- Tatsivat, C. (2008). Confidence in Political Participation. *Congress*. 56(11): 7-80. (in Thai)
- Tinhanrawong, S. (2013). *Participatory learning: From theory to practice in the course*. Literature for children. *Journal of the Humanistic Society*. 17(1): 1-11. (in Thai)